

'Akkoord over handel slechts goed voor elite'

Een Peruaanse boer doet mee aan de viering van de Nationale Aardappeldag in Lima. Volgens de opstellers van ATM krijgen deze boeren geen toegang tot de Europese markt.

Foto Enrique Castro-Mendivil / Reuters

AMSTERDAM

Bijna zestig Europese ngo's van allerlei pluimage hebben de handen ineengeslagen om de wereld te behoeden voor TTIP, het handelsakkoord waarover de Europese Unie en de Verenigde Staten nog dit jaar overeenstemming hopen te bereiken. De zestig, aangevuld met twintig niet-Europese ngo's, hebben het Alternatieve Handels Mandaat opgesteld, in het Engels afgekort als ATM.

VAN ONZE VERSLAGGEVER GERARD REIJN

Het lijkt een reïncarnatie van de Anders Globalisten, die in het verleden heftig demonstreerden bij handelsbesprekingen van de WTO in steden als Amsterdam en Seattle. Volgens het manifest zijn de huidige handelsbesprekingen alleen maar in het belang van grote concerns en van een kleine elite, en ze zijn ondemocratisch. De onderhandelingen vinden plaats achter gesloten deuren; teksten wordt niet vrijgegeven en het gevolg van een TTIP-akkoord zal zijn 'het uithollen van sociale-, ecologische- en arbeidsrechten'.

Woensdag trokken de deelnemende organisaties ermee Brussel in, op zoek naar steun van

Europarlementariërs en kandidaat-Europarlementariërs. De eerste SP'ers en Groenen hebben al getekend. Van de Nederlandse ngo's hebben de FNV, Milieudefensie, ActionAid, Schone Kleren Campagne en het Transnational Institute getekend en veertien andere.

Het TTIP is een veelomvattend handelsakkoord dat Amerika en de EU nog dit jaar hopen te sluiten. Tegenstanders vrezen dat dat akkoord de weg opent voor multinationals om schadeclaims in te dienen zodra een land van beleid wil veranderen, bijvoorbeeld door rookverboden, reclamevoorschriften of andere regelgeving.

Volgens het manifest spelen parlementen nauwelijks een rol bij de besluitvorming over TTIP. Alleen het Europees Parlement mag aan het einde van de onderhandelingen ja of nee zeggen. Het ATM wil juist dat de Europese Commissie zich er nauwelijks nog mee bemoeit en dat de parlementen (Europees en nationaal) in elk stadium het initiatief nemen.

Effectrapportage

Maar nog voordat die zich erover buigen, zou er een 'inventarisatie van behoeften' moeten plaatsvinden onder ngo's, vakbonden 'en andere vertegenwoordigende organen'. En voordat er een definitief besluit wordt genomen over een concept-handelsverdrag, moet er eerst een 'Effectrapportage over Mensenrechten en Duurzaamheid' worden gemaakt.

De eisen van het Alternatieve Handels Mandaat vormen een lange waslijst. De overproductie van de Europese landbouw moet stoppen; de mondiale handel in voedsel moet worden vervangen door een meer regionale handel;

het klimaat moet gered, de banken buiten spel gezet, de mensenrechten mogen niet worden geschonden. In plaats van afhankelijk te worden van de import van biobrandstoffen zou de EU zijn industrie moeten 'eco-herstructureren'.

Veel van de programmapunten doen sterk denken aan de beweging van Anti- of Anders Globalisten. Dat kan deels kloppen, zegt Pietje Vervest van het Transnationale Instituut TNI. Vervest is een van de initiatiefnemers tot het Europese platform. 'Er zitten wel organisaties bij uit die hoek, maar er zijn er ook veel die daar niets mee te maken hebben.'

Vier jaar geleden begon Vervest met het ATM. De handelsverdragen tussen de EU en de voormalige koloniën in Afrika, de Cariben en de Stille Oceaan, de ACP-landen, leken te worden afgerond. 'Veel organisaties die daarbij betrokken waren, gingen zich richten op andere thema's, zoals het klimaat. Die verdragen met de ACP-landen (Economic Partnership Agreements) zijn nog altijd niet getekend, maar handel was sindsdien uit het zicht.'

De opstelling van ATM is duidelijk bij een eerste blik op de website atm: 'Trade isn't working'. Vervest: 'Wij geloven niet dat arme boeren in het Zuiden erin slagen toegang te krijgen tot de Europese markt. Het is beter als zij zich richten op productie voor de eigen regio. Dat is ook beter gezien de klimaatkosten van het transport.'

Grote organisaties als Greenpeace, OxfamNovib en Cordaid ontbreken op de lijst. Sander van Bennekom van OxfamNovib noemt het manifest 'te radicaal'. 'Die mensen vinden dat je helemaal geen afspraken moet maken over internationale handel. Maar dan geldt het recht van de sterkste, dus

wij willen wel dat er afspraken komen. Wij vinden wel dat je een WTO nodig hebt.'

En dat de handelsbesprekingen ondemocratisch zijn: zal best. 'Natuurlijk worden er dingen voorbereid, en natuurlijk schorten er dingen aan. Maar om daar nou het belangrijkste punt van te maken, dat lijkt me niet juist. Het probleem met TTIP is dat ondernemingen straks schadeclaims kunnen indienen als een land zijn beleid verandert. Dat moet van tafel. In de jaren negentig is er ook zo'n poging ondernomen, toen door de OESO. Toen ging het om de Multilateral Agreement on Investment. Dat hebben we toen weten af te schieten door heel gericht te lobbyen.'

Pietje Vervest Transnationale
Instituut TNI